

ЗАПОЗИЧЕННЯ МОРЕХОДНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ІЗ НІДЕРЛАНДСЬКОЇ МОВИ В АНГЛІЙСЬКУ

Мовні контакти як наслідок культурних, соціально-економічних і військово-політичних зв'язків між народами відбувалися протягом всієї історії людства. В цій статті пропонується огляд лексичних одиниць мореходної термінології, які було запозичено в англійську мову із нідерландської за часів становлення морських контактів між нідерландцями та англійцями, а саме у XV-XVIII ст.

Ключові слова: мовні контакти, запозичення, мореходна термінологія, нідерландська мова, англійська мова.

В різні часи запозичені слова відігравали важливу роль у збагаченні словникового складу англійської мови. Головним внутрішньолінгвістичним фактором цього процесу була і залишається відсутність еквівалентного слова на позначення назви певного предмета, явища або поняття.

Актуальність статті обумовлена інтересом сучасних лінгвістів до мовних контактів, а саме до взаємодії англійської та нідерландської мов, які відбувалася у XV-XVIII ст., коли процеси запозичення лексичних одиниць із однієї мови до іншої не були такими активними, як у наш час. Також слід зазначити, що дослідження запозичених слів із нідерландської мови в англійську є недостатньо представленим не лише в українській, але й у світовій лінгвістиці та потребує подальших наукових розвідок.

Метою статті є опис запозичення мореходної термінології із нідерландської мови в англійську, які відбулися за часів становлення морських контактів між нідерландцями та англійцями, а саме у XV-XVIII ст.

Об'єктом обраної теми дослідження є мореходна термінологія англійської мови, **предметом** – запозичення у сфері мореходної термінології із нідерландської мови в англійську.

Матеріалом дослідження є лексичні одиниці англійської мови у сфері мореходної справи, запозичені із нідерландської мови в англійську. Зазначені лексичні одиниці було відібрано із інтернет-ресурса *Online Etymology Dictionary* [4], створеного на основі таких словників, як *An Etymological Dictionary of Modern English*, *A Comprehensive Etymological Dictionary of the English Language*, *Oxford English Dictionary*, *Barnhart Dictionary of Etymology*, а також словника мореходної термінології *A Seaman's Dictionary* [1].

Серед дослідників цієї проблеми варто назвати таких видатних науковців, як британка *Evan Clifford Llewellyn*, яка ще на початку XX століття здійснила системний аналіз запозичень із нідерландської мови в англійську в різних сферах життя [2], та нідерландку *Nicoline van der Sijs*, яка розглядає насамперед етимологію нідерландських слів в англійській мові [5– 8].

Нідерландська мова є джерелом запозичень мореходної термінології для багатьох європейських мов, і англійська мова не виняток [3]. Перші контакти між нідерландцями та англійцями відбулися ще в далекому середньовіччі, коли нації тільки починали освоювати мореходну справу. Завдяки своїй працездатності, любові до інновацій, а також боротьбі з морем протягом багатьох століть нідерландці швидко почали обіймати передові позиції на морі. Тож з часом, англійці стали запозичувати в нідерландців не тільки технології кораблебудування, але й різні мореходні терміни.

Лексичні запозичення із нідерландської до англійської мови можна розподілити за такими лексико-семантичними групами: назви типів кораблів та човнів, назви частин корпусу корабля, терміни на позначення корабельного устаткування, назви приладів, які використовуються на борту корабля, а також різні терміни, що використовуються у мореплаванні.

Група «назви типів кораблів та човнів» є найчисельнішою серед інших представлених лексико-семантичних груп, де можна навести такі приклади:

- *bumboat* (≈ 1671 р.; нід. *bumboot*) – a ship to shore boat used for provisioning;
- *cromster* (≈ 1596 р.; нід. *krom*) – a kind of galley or hoy;
- *fly-boat* (≈ 1577 р.; нід. *vleeboot*) – a fast-sailing vessel used chiefly in the 16th and 17th centuries;
- *lighter* (≈ 1487 р.; нід. *lichter*) – a flat bottomed barge used to transport goods from a ship to shore and back;
- *pink* (≈ 1471 р.; нід. *pinke*) – a sharp sterned skiff;
- *pram* (≈ 1637 р.; нід. *pram*) – a dinghy with a transom at the bow and stern;
- *schooner* (≈ 1716 р.; нід. *schooner*) – a fore-and-aft rigid vessel with twin masts of the same height or with the mainmast taller;
- *scout* (≈ 1419 р.; нід. *schute*) – a flat-bottomed boat, “a Dutch vessel”;
- *sloop* (≈ 1629 р.; нід. *sloep*) – a single masted yacht with a single working foresail;
- *smack* (≈ 1611 р.; нід. *smak*) – a small sturdy sailing fishing boat
- *yacht* (≈ 1557 р.; нід. *jacht*) – a recreation vessel or one for ceremonial use by the State;
- *yawl* (≈ 1670 р.; нід. *jol*) – a vessel with two masts, the smaller aft, stepped behind the rudder post.

Із нідерландської мови в англійську було запозичено значну кількість слів, що складають групу «назви частин корпусу корабля», наприклад:

- *bow* (≈ 1626 р.; нід. *boeg*) – the front of a vessel;
- *deck* (≈ 1513 р.; нід. *dek*) – a planked platform on a vessel that provides a surface to stand on;
- *garboard* (≈ 1626 р.; нід. *gaarboord*) – the first planks on each side of the keel;
- *gripe* (≈ 1580 р.; нід. *greep*) – the outer forefoot timber fastened to the lower stem;
- *keel* (≈ 1421 р.; нід. *kiel*) – the longitudinal backbone of a vessel supporting the frames;
- *skeg* (≈ 1625 р. нід. *scheg*) – an underwater fin or support structure;
- *taffrail* (≈ 1814 р.; нід. *tafereel*) – the ships rail at the stern of the vessel.

Запозичення у групі «терміни на позначення корабельного устаткування» є насамперед специфічними термінами, здебільшого невідомими широкому загалу, наприклад:

- *boom* (≈ 1662 р.; нід. *boom*) – a spar used to extend the foot of a sail;
- *bowline* (≈ 1330 р.; нід. *booglijn*) – a knot tied to form a temporary eye that will not slip;
- *bowsprit* (≈ 1330 р.; нід. *boogspreet*) – a spar forward of the stern;
- *cringle* (≈ 1627 р.; нід. *kringel*) – a rope eye worked into edge or clew of a sail, reinforced by a thimble;
- *kink* (≈ 1678 р.; нід. *kink*) – a twist in a wire or rope;
- *marline* (≈ 1485 р.; нід. *marlijn*) – a small two-stranded string, used for seizing and whipping;
- *pontoon* (≈ 1775 р.; нід. *pont*) – flat bottomed floating structure
- *span* (≈ 1812 р.; нід. *span*) – a wire rope between davit peaks;
- *trice* (≈ 1357 р.; нід. *trijs*) – a windlass or a pulley.

До наступної групи – «назви приладів, які використовуються на борту корабля» – можна віднести такі запозичення:

- *anchor* (≈ 1508 р.; нід. *anker*) – a device that holds the vessel to the sea bottom;
- *plug* (≈ 1627 р.; нід. *plugge*) – a tapered cylinder fitting into a hole to seal a compartment
- *pump* (≈ 1440 р.; нід. *pompe*) – a mechanical device to raise water by suction, from early times used on board ship to remove bilge water;
- *spike* (≈ 1615 р.; нід. *spijk*) – pointed fastenings driven into timber;
- *winch* (≈ 1688 р.; нід. *wins*) – a winding machine with a shaft and a drum.

Не тільки на морі, але й на суходолі активно вживаються запозичення із нідерландської мови, які було віднесено до групи «різні терміни, що використовуються у мореплаванні», адже вони розширили сферу свого вживання від суто мореходної справи до щоденного вживання у побуті, наприклад:

- *aloof* (≈ 1549 р.; нід. *loef*) – the order to steersman to turn the head of the ship towards the wind, or to make her sail nearer the wind;
- *avast* (≈ 1681 р.; нід. *hou vast*) – (мор.) stop;
- *ballast* (≈ 1530 р.; нід. *barlast*) – heavy material placed low in a vessel to improve stability;
- *buoy* (≈ 1466 р.; нід. *boei*) – a floating marker, secured to the seabed, used to indicate danger or other to assist mariners;
- *cruise* (≈ 1651 р.; нід. *kruisen*) – to sail to and fro over some part of the sea without making for any particular port;
- *freight* (≈ 1463 р.; нід. *vracht*) – the cargo carried or the charges assessed for its carriage;
- *laveer* (≈ 1598 р.; нід. *laveren*) – to beat to windward;
- *marl* (≈ 1704 р.; нід. *marlen*) – to twist a small rope around another as a protective coating;
- *reef* (≈ 1390 р.; нід. *reef*) – one of the horizontal portions of a sail which may be successively rolled or folded up;
- *swift* (≈ 1485 р.; нід. *zwichten*) – to tighten or make fast by means of a rope or ropes drawn taut.

Вищенаведені приклади свідчать про те, що запозичення із нідерландської мови створили основу лексико-семантичного поля «мореходна термінологія» в англійській мові. Значення запозичених слів залишилися такими самими, як і в нідерландській мові, проте у значної частини запозичень незначним чином змінився правопис, оскільки це було необхідно для прилаштування до фонетичної системи англійської мови.

Напрямами подальших наукових розвідок у цій сфері можуть бути дослідження ідіоматичних виразів лексико-семантичного поля «мореходна термінологія», в які входять запозичення із нідерландської мови, та місця цих ідіом у мовних та концептуальних картинах світу англомовних націй.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. A Seaman's Dictionary [електронний ресурс] / Ranger Hope, 2007. – режим доступу: <http://www.splashmaritime.com.au/Marops/Dictionary.pdf>;
2. Llewellyn E. The Influence of Low Dutch on the English Vocabulary [електронний ресурс] / E. C. Llewellyn. – London: Oxford University Press, 1936. – 256 p. – режим доступу: http://www.dbnl.org/tekst/llew001infl01_01/llew001infl01_01.pdf;
3. Nelson D. B. Traditional Nautical Terms & Sayings [електронний ресурс] / Douglass B. Nelson. – режим доступу: goatlocker.org/resources/nav/navyterms.doc;
4. Online Etymology Dictionary [електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.etymonline.com/>;
5. Sijs Nicoline van der. Geleend en uitgeleend: Nederlandse woorden in andere talen en andersom / Nikoline van der Sijs. – Amsterdam / Antwerpen: Uitgeverij Contact, 1998. – P. 47-52, 111-112;
6. Sijs Nicoline van der. Nederlandse woorden wereldwijd / Nicoline van der Sijs. – Den Haag: SDU Uitgevers, 2010. – 747 p.;
7. Sijs Nicoline van der. Nederlands-Engelse wisselwerking / Nicoline van der Sijs // Onze Taal. – 2009. – №1. – P. 12-13;
8. Sijs Nicoline van der. Yankees, cookies en dollars. De invloed van het Nederlands op de Noord-Amerikaanse talen / Nicoline van der Sijs. – Amsterdam: Amsterdam University Press, 2009. – 326 p.

Стаття надійшла до редакції 20.03.2014 р.

Гончарова О. О., к. філол. н., асист.,
Институт філології КНУ ім. Тараса Шевченка, г. Київ

ЗАИМСТВОВАНИЕ МОРЕХОДНОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ ИЗ НИДЕРЛАНДСКОГО ЯЗЫКА В АНГЛИЙСКИЙ

Языковые контакты как результат культурных, социально-экономических и военно-политических связей между народами происходили на протяжении всей истории человечества. В данной статье предлагается обзор лексических единиц мореходной терминологии, которые были заимствованы в английский язык из нидер-

ландского языка во времена становления морских контактов между нидерландцами и англичанами, а именно в XV-XVIII вв.

Ключевые слова: языковые контакты, заимствования, мореходная терминология, нидерландский язык, английский язык.

Goncharova O. O., PhD, Cand.Phil.Sci, Assistant Professor,
Institute of philology, National Taras Shevchenko University of Kyiv

BORROWINGS IN NAUTICAL TERMINOLOGY FROM DUTCH INTO ENGLISH

Language contacts as a result of cultural, socio-economic and military-political connections between different nations took place long throughout the history of mankind. This article presents a review of lexical borrowings in nautical terminology which were introduced into the English language from Dutch during the period of sea contacts between the Dutch and the English namely during 15-18 centuries.

Key words: language contacts, lexical borrowings, nautical terminology, the Dutch language, the English language.

УДК 81'255:821.161.2=131.1

Гончарук Д. Д., студ.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

КАЗКА ДЖАННІ РОДАРІ “LE AVVENTURE DI CIPOLLINO” В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ АНАТОЛІЯ ІЛЛІЧЕВСЬКОГО

У статті висвітлено головні аспекти, підходи та особливості перекладу італійської авторської казки Джанні Родарі «Пригоди Цибуліно». Проаналізовано специфіку відтворення онімів та емотивно забарвленої лексики.

Ключові слова: особливості перекладу, казка, авторська казка, емотивно забарвлена лексика.

Актуальність теми полягає в тому, що жанрові особливості перекладу італійської авторської казки на сьогоdnішньому етапі є мало дослідженими попри те, що кількість перекладів дитячої літератури постійно збільшується.

Мета нашого дослідження – виділити та проаналізувати особливості перекладу італійської авторської казки українською мовою, які є **об’єктом дослідження**.

Предмет дослідження – літературна казка “Le avventure di Cipollino” італійсько-го письменника Джанні Родарі та український переклад «Пригоди Цибуліно» Анатолія Іллічевського.